

JIŘÍ JUCHELKA

Lužická pohřebiště
ve Vlaštovičkách
u Opavy

Archeologický ústav Akademie věd
České republiky, Brno, v. v. i.

JIŘÍ JUCHELKA

Lužická pohřebiště
ve Vlaštovičkách
u Opavy

**Archeologický ústav Akademie věd
České republiky, Brno, v. v. i.**

Brno 2014

STUDIE ARCHEOLOGICKÉHO ÚSTAVU
AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

Ročník XVIII, svazek 1

Rukopis odevzdán 20. listopadu 2013

Práce vznikla v rámci Programu výzkumné činnosti
Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i.,
na léta 2012–2017

odpovědný redaktor

Doc. PhDr. Pavel Kouřil, CSc.

recenzovali

Prof. PhDr. Stanislav Stuchlík, CSc. et DSc.

Doc. Mgr. Ondřej Chvojka, Ph.D.

Na vydání tohoto svazku se finančně podílely:

**Slezská univerzita v Opavě v rámci interního
grantového projektu reg. č. IGS/8/2013
a Archaia Olomouc o. p. s.**

Fotografie na obálce:

Lužická pohřebiště ve Vlaštovičkách u Opavy.

Dvojice bronzových náramků z hrobu H43/69.

Copyright © by Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

ISBN 978-80-86023-35-9

ISSN 1211-1457

BRNO 2014

I. Úvod

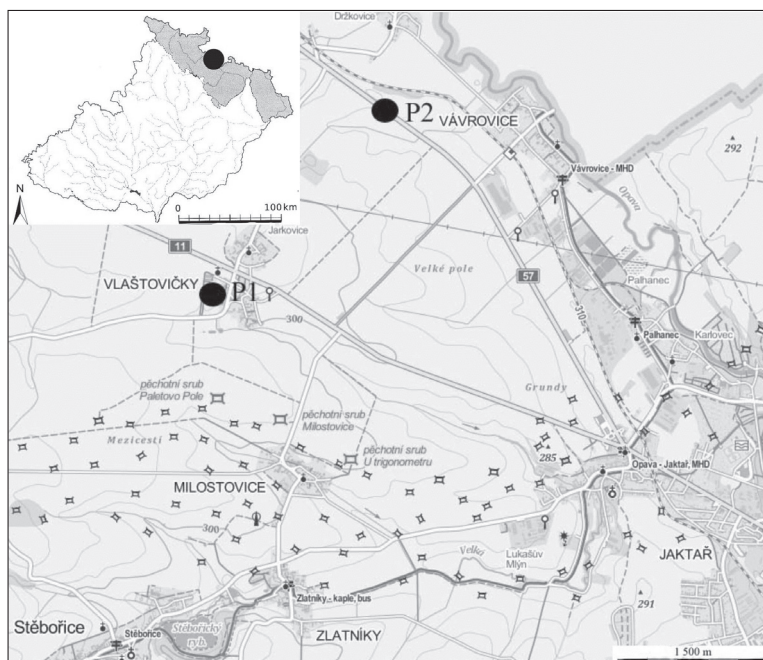
Ve Slezském zemském muzeu v Opavě byl od šedesátých let minulého století uložen v depozitáři archeologického oddělení materiál, který pocházel z výzkumů uskutečněných v několika sezonách na katastru příměstské opavské části Vlašтовиčky, resp. Jarkovice. Jednalo se o artefakty pocházející ze dvou samostatných nekropolí, které se na daném katastru podařilo v rámci několika záchranných archeologických prací identifikovat (mapa 1). Jednotlivé výzkumy se uskutečnily v letech 1960, 1961 a 1963, kdy bylo na západním okraji katastru obce odkryto 12 hrobů pocházejících ze sousedních parcel č. 183 a 189 (poloha P1). V souvislosti s výstavbou komunikace Opava – Krnov bylo v roce 1969 v trati Hrabalův kopec, a to v okolí jejího nejvyššího bodu, nalezeno dalších 54 hrobů (poloha P2). O výzkumech z let 1960, 1961 a 1963 neexistují žádné konkrétní záznamy a dané hrobové celky nebyly nikde dostatečně publikovány. Jediná zmínka pochází od E. Opravila (1962, 47), který zpracoval několik paleobotanických vzorků. Výzkum v roce 1969 proběhl pod vedením V. Šikulové a bohužel nutno konstatovat, že v archivu Slezského zemského muzea neexistují žádné plány či jiná dokumentace, jež by dopomohly k přesnější lokalizaci nekropole a jednotlivých hrobových celků. Výzkum byl pouze velmi stručně zmíněn v Přehledech výzkumů z roku 1971 (Šikulová 1971, 76–77), ovšem později již nebyl nijak důkladněji zpracováván či představen archeologické vědecké obci. Materiál z hrobů z roku 1969 byl v depozitáři muzea uložen bez předchozího konzervátorského zásahu, mnohdy ještě s nánosy hlíny. Práce spojené s čištěním a lepením jednotlivých nádob a dalších nálezů, jež proběhly na opavském pracovišti Archeologického ústavu AV ČR v Brně, v.v.i., pak prokázaly, že V. Šikulovou (1971, 76) uváděný počet hrobů 51 je chybný, neboť bylo identifikováno celkem 54 hrobových celků. Ty pak společně s nálezy z počátku šedesátých let představují velmi důležitý soubor pramenů lužické kultury z území českého Slezska, resp. z oblasti hlubčické podskupiny, vydělené z rámce slezské skupiny M. Gedlem (1959, 14–28; týž 1962, 161–162; týž 1973, 69–96).

Naší snahou bylo zpracovat danou nekropoli (resp. dvě nekropole) a dovršit tak proces cesty archeologického materiálu vytaženého ze země, do podoby reprezentativní publikace s co nejkomplexnějším vyhodnocením jednotlivých informací obsažených v hrobových celcích a nálezech.

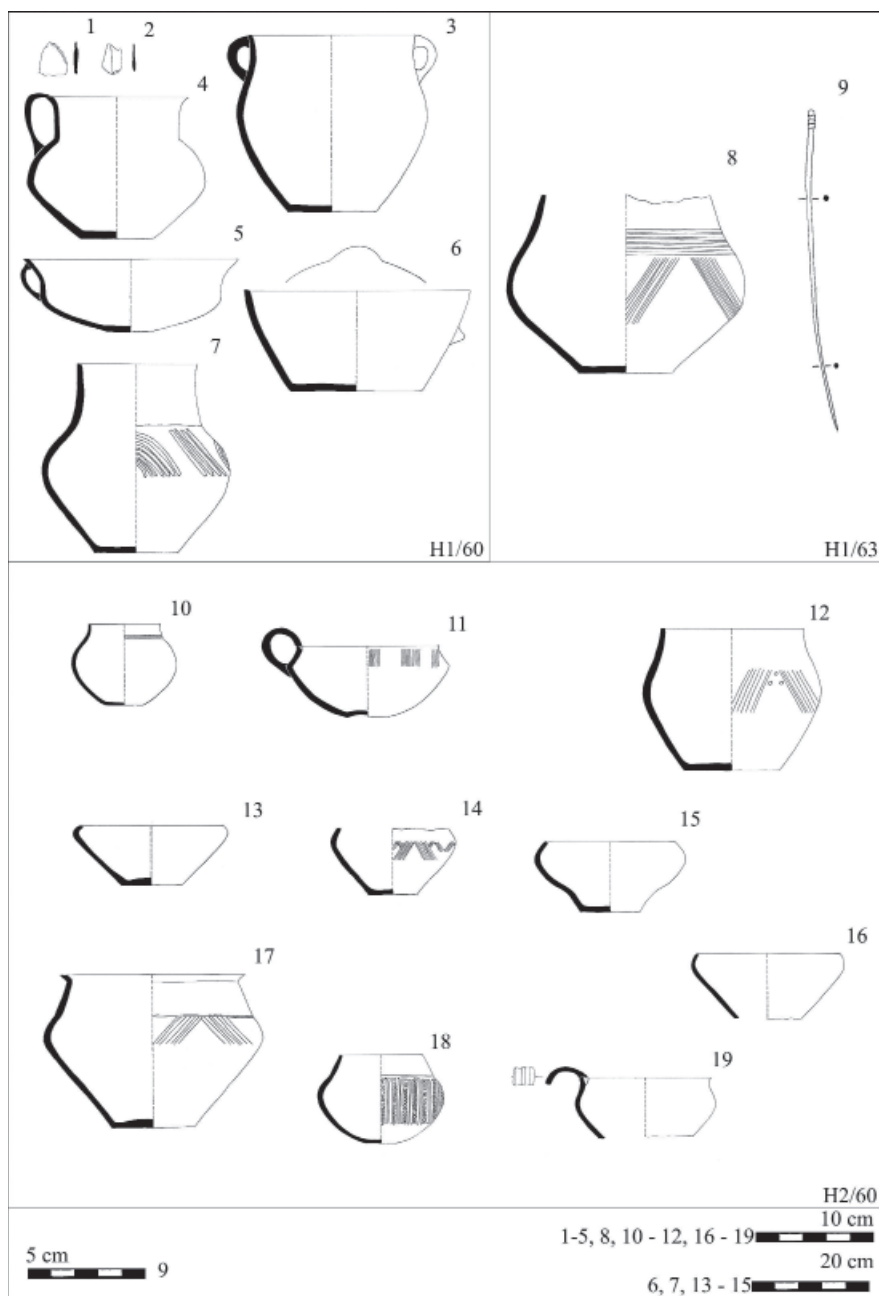
Při absenci jakékoliv dokumentace, jež by umožnila definovat podobu hrobových celků, jsme nemohli pracovat s velkou škálou informací. Postrádáme tak možnost identifikovat polohu jednotlivých nádob v hrobě, jejich koncentrace,

umístění urny apod. Snažili jsme se tedy z dochovaných pramenů „vytáhnout“ maximum informací a ty adekvátním způsobem zpracovat (viz kapitola XIII. v CD příloze). Kresebně či fotograficky tak byly dokumentovány v maximální míře všechny nálezy, které lze pokládat za informačně důležité. Na důkladně provedeném rozboru nálezů jsme posléze postavili dataci jednotlivých hrobových celků i obou nekropolí. Svého vyhodnocení se dočkaly i zuhelnatělé zbytky dřev pocházející z jednotlivých hrobových celků, stejně tak jsou zhodnoceny i kosterní pozůstatky. V publikaci je předložen na podkladě těchto analýz i rozbor pohřebního ritu obou zkoumaných nekropolí.

Na podkladě daných archeologických pramenů bylo prokázáno, že obě polohy pohřebišť (P1 a P2) byly využívány lidem lužické kultury v celém období jejího vývoje v rámci hlubčické podskupiny (srov. Gedl 1959, 14–28; týž 1962, 161–162; týž 1973, 69–96), tj. od stupně BD až po stupeň HC2/D1. Zachyceny byly na katastru Vlašoviček – Jarkovic hrobové celky ze všech tří fází, tedy lužické, slezské i platěnické. Poloha P2 se svými 54 hroby pak představuje po Opavě – Kateřinkách (151 hrobů) a doposud nepublikované nekropoli v Kravařích (233 hrobů) třetí největší nekropoli lužické kultury v rámci českého Slezska.

Mapa 1. Poloha pohřebišť P1 a P2 na katastru Vlašoviček – Jarkovic označená černým kroužkem (dle mapy.cz). Ve výseku označen katastr obce na mapě Moravy a českého Slezska.

Obr. 1. Vlašovičky. Inventář z hrobů nekropole P1.

JIŘÍ JUCHELKA

Lužická pohřebiště ve Vlašтовиčkách u Opavy

Studie Archeologického ústavu
Akademie věd České republiky
v Brně

Fotografie na obálce:

Lužická pohřebiště ve Vlašтовиčkách u Opavy.
Dvojice bronzových náramků z hrobu H43/69.

Grafická úprava a technická redakce:

Lucie Kadlecová, DiS.; Hedvika Břínková

Překlad do angličtiny:

Mgr. Jitka Šílová

Korekce anglického textu:

Dan Jedlička

Jazyková korektura českého textu:

PhDr. Karla Vymětalová

Kresby a fotografie:

PhDr. Jiří Juchelka, Ph.D.

Tisk:

Azu design s. r. o., Bayerova 805/40, 602 00 Brno

V roce 2014 vydal Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.,
Čechyňská 363/19, 602 00 Brno

Vydání první

ISBN 978-80-86023-35-9

ISSN 1211-1457

Zkratka knižní řady:

StAÚ Brno

Studie Archeologického ústavu
Akademie věd České republiky v Brně

Ročník XVIII, svazek 1

2014

ISBN 978-80-86023-35-9

ISSN 1211-1457